

BÖLGELER, ÜLKELER, KÜRESEL BAĞLANTILAR

Yeryüzünün doğal ve beşerî unsurlar bakımından kendi içinde benzerlik gösteren parçalarına **bölge** adı verilir. Bu alanlar, günümüzde şekilsel ve işlevsel bölge olmak üzere ikiye ayrılır.

Bölge oluşturmada belirlenen kritere uygun olarak bölge içindeki her yer aynı özelliğe sahiptir. Doğal unsurların dağılışı esas alınarak oluşturulan yer şekilleri, iklim, su (hidrografik), toprak, bitki ve afet bölgelerine **doğal şekilsel bölge** adı verilir. Orta Toroslar dağlık bölgesi, Akdeniz iklim bölgesi, Kızılırmak Nehri Havzası, çernezyom toprak tipi bölgesi ve bozkır bitki örtüsü bölgesi doğal şekilsel bölge örnekleridir.

Ham madde, üretim, sanayi, nüfus, yerleşme ve kültür ile siyasi, askerî, ekonomik iş birliği gibi beşerî ve ekonomik unsurların esas alındığı bölgelere de **beşerî şekilsel bölge** denir. Türkiye'nin seyrek nüfuslu bölgeleri, Türkiye'nin dağınık kırsal yerleşme bölgeleri, Türk kültür bölgesi ve Türkiye'nin pamuk üretim bölgeleri de beşerî şekilsel bölgelere örnektir.

Ekonomik ve kültürel yönden yerel, ulusal ve küresel çapta diğer bölgelerle etkileşim gösteren bölgeler **işlevsel** (fonksiyonel) bölge olarak adlandırılır. Meteoroloji hava tahmin bölgeleri, kara yolları hizmet bölgeleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi Yetki Alanı Bölgesi, Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölgesi, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Doğu Marmara İstatistik Bölgesi; işlevsel bölgelerdir. İşlevsel Bölge şöyle kodlanabilir: **YİHP** Yönetim, İstatistik, Hizmet, Plan Proje

Dünya genelinde bazı alanlar bölgelerin merkezi konumuna diğer alanlar bu merkezlerin çevresine dönüşür. Örneğin Rotterdam (Roterdam) Limanı Avrupa'nın ve dünyanın dört bir yanından gelen malların taşındığı bir liman olup büyük bir taşımacılık bölgesine sahiptir. Rotterdam Limanı'ndan uzaklaştıkça limanın etki alanı da giderek zayıflar.

BÖLGE ÖRNEKLERİ	ŞEKİSEL BÖLGE		İŞLEVSEL BÖLGE
	DOĞAL	BEŞERİ	
Alp-Himalaya Dağlık Bölgesi			
Nil nehri havzası			
Ekvatorial İklim Bölgesi			
Büyük Sahra Nüfus Bölgesi			
Türk Kültür Bölgesi			
Asya'da Kent Yerleşmeleri			
NATO'ya Üye ülkeler Bölgesi			
Devlet Su İşleri Hizmet Bölgesi			
Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)			

(Yukarıdaki haritada ilk 3 Doğal şekilsel bölge, sonraki 3 beşerî şekilsel bölge en son 3 işlevsel bölge)

Bir bölge sınırını oluşturmada kullanılan kriterin özelliğinde yaşanacak değişim o bölgenin sınırının da değişmesine neden olur. Örneğin seyrek nüfuslu bölge zaman içinde yoğun nüfuslu bölge haline gelebilir. Doğal unsurlara göre belirlenen bölgelerin sınırları daha uzun bir zaman diliminde değişirken beşerî unsurlara göre belirlenen bölgeler değişimi daha kısa bir zaman diliminde gerçekleşir. Örneğin Akdeniz iklim bölgesinin sınırları yüzlerce yılda ancak değişme gösterirken Avrupa Birliği sınırları çok kısa sürede değişebilir.

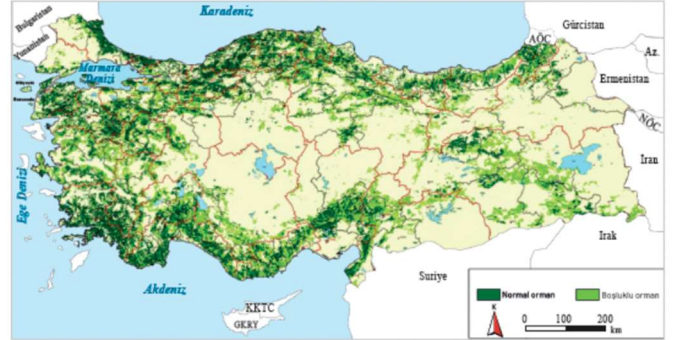
ETKİNLİK

İskandinav Kültür Bölgesi Avrupa'nın kuzeyinde Norveç, İsveç gibi ülkelerin çevresinde gelişmiş kültürdür. Bölge topraklarının üçte biri kutup daresi içinde yer almaktadır. Nüfusun büyük çoğunluğu, soğuk iklim şartları nedeniyle bölgedeki ülkelerin güney kesimlerinde yaşar. Norveç'te balıkçılık yaygın ekonomik faaliyettir. Tarım alanları oldukça sınırlıdır. İzlanda'nın aktif volkan alanları, Norveç'teki fiyortlar, Finlandiya'daki buzul gölleri bölgenin dikkat çeken coğrafi özellikleridir. Ülkelerin refah seviyesi oldukça yüksektir.

İklim kriterleri göz önüne alındığında İskandinav Kültür Bölgesi'nin içinde yer aldığı doğal şekilsel bölgeler hangileridir?

İskandinav Kültür Bölgesi ile Türkiye arasında coğrafi özellikler bakımından ne gibi benzerlik ve farklılıklar vardır?

Yukarıdaki haritada orman alanlarının dağılışı gösterilmiştir. Öğrencilerin verdiği bilgiler aşağıdaki gibidir. Bunlardan hangileri doğrudur?

Göktürk: Türkiye'de kıyı bölgeleri orman varlığı bakımından iç bölgelere oranla daha zengindir. Bu durumun ana nedeni bölgelerin yağış miktarlarının farklı olmasıdır.

Yeşim: Türkiye'nin iç kesimlerinde orman varlığının kıyı kesimlerine göre daha az olmasında orman yangınları etkilidir.

Ceylin: Türkiye'nin iç kesimlerine denizel etki giremediği için ormanlar iç kesimlerde orman alanları azdır.

Nuri: Çukurova'da orman yoğunluğunun diğer alanlara göre daha az olmasında sıcaklık şartları etkili olmuştur.

Zeynep: Tuz Gölü çevresinde orman yoğunluğunun az olmasının nedeni yağışın yetersizliğidir.

Ali: Bu harita doğal şekilsel bölgeye örnektir.

(Doğru bilgiler: Göktürk, Ceylin, Zeynep, Ali)